

ЕРИХ КЕСТНЕР

СТЪКЛЕНИЯТ ЧОВЕК

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2016

chitanka.info

Не можем да спестим на съдбата упрека, че е извършила неправда към Ярославит, когато го е създала като човек. Вместо да го остави като симпатичен второстепенен герой да премине с незабележима походка и леко приведена напред фигура през шейсет и пет страници на някой почти сантиментален, но безопасен роман.

Все пак за извинение на съдбата трябва да отбележим, че макар и късно усетена, тази неправда бе намалена от смекчаващи обстоятелства: бащата на Ярославит бе достатъчно заможен и разумен, та да не изстреля своя нежен син в света като боен куршум и да го предостави сам на себе си и на неумолимите житейски закони за свободното падане. Така че когато Ярославит тръгваше да пътува, приятели на баща му дори и в най-далечни страни го приемаха като скъпа стъклена ваза. Само така той можа да достигне невредим една възраст, в която човек може да се осмели да си представи съществуването по-различно от гледката през предпазващите стъкла на прозорците.

Не му наложиха досадната принуда да превърне някоя професия в свой живот, а живота си да превърне в професия; пратиха го в един немного отдалечен град, където да следва и опознае живота, както му бе приятно и удобно.

Противно на очакванията опитът излезе сполучлив; защото тъй дълго го бяха държали далеч от живота, та едва ли той би успял някога да стигне до него, макар и страстно да жадуваше за това. Но жадуваше ли го наистина? Той бе човек — ако решим да го определим като такъв, — който виждаше света не какъвто е, а какъвто бе свикнал и готов да го вижда. А това означава: той виждаше света какъвто той не беше.

Например, когато се разхождаше край морето в някоя перленосива, безнадеждна вечер, той не знаеше нищо за болезнено проблясващата синева на небето, която сега бе угаснала, нищо за безформената необятност на водната шир, която мъчително се разстиляше пред очите му; нищо за рева на страстите зад забулените мътни прозорци и нищо за участта на потъващите кораби далеч в открито море. За него тръпчивата миризма на изораните ниви и възтопляят повей от градините в късно лято бяха само прелестни ухания. Така и хората му изглеждаха като добродушни марионетки, страстите като скучна игра, а светът като лошо скалъпена идилия.

Не е наша задача да изследваме основанията, които го бяха довели до лъжливото заключение, че той може би е поет. Макар и с лоши творби, а това ще рече: книги без страсти, а навярно и недобри хора, освен него имаха вина за това — но достатъчно, той съумяваше да пише малки творби, чието възникване ставаше лесно поради познаването на отлични писатели и непознаването на живота. Загадъчната сериозност на съществуването той излагаше в тях с осмиваща ирония; но своето осмиване и своята ирония той приемаше загадъчно сериозно... Имаше успех; защото живееше в среди, чиито членове се крепяха чрез взаимно възхищение и при които таманът беше евтин.

Тогава настъпи сътресението — в един кръг, където благодарение на външната и вътрешната му изисканост го приемаха и търпяха с удоволствие, той се запозна с една жена. И стана така, че за първи път не се подчини на своя вътрешен глас, който безпогрешно го предпазваше от хора, чиято природа можеше да го обърка, а силата им да го унищожи. Тя не беше по-красива от другите жени, които бе познавал и обичал преди нея. А едва ли бе и по-умна от тях. Но зад тези незабележими качества пламтеше такава страст, каквато той дотогава не познаваше.

Отначало нещата поеха по обичайния път. Заедно ходеха на театър, на концерти, по магазини и обществени кръгове. Но постепенно тя го откъсна от този живот, който ѝ изглеждаше прекалено подреден. Тръгнаха да пътуват. Тя го мъкнеше през дивната суматоха на далечни градове. А веднъж живяха със седмици в една самотна къща на брега на малко отдалечено езеро. Той я следваше неохотно. Но я следваше... Все още се опитваше тук и там да съчинява стихове и разкази. Но започна да усеща лъжливостта на своето съществуване... И когато една вечер тя изтръгна от ръцете му листа, който той старателно изпълваше с думи, и му кресна в лицето да не плете повече тези вълнени шалчета за нежната си душа — той хвърли перото с толкова движение, сякаш никога занапред нямаше да го вземе в ръка. Имаше чувството, че тя му бе прерязала поетическите вени. Колкото повече се превръщаше в нейно творение, толкова по-мощно в нея се надигаше нещо като омраза, която все по-настойчиво я караше да му внушава, че той носи енергия и радост от живота, каквито всъщност

никога не бе притежавал, а сега притежаваше по-малко от всякога. Накрая тя започна да се отнася към него само с презрение и присмех.

Винаги, когато я посещаваше, намираще при нея някого, познат му отпреди, и двамата не пропускаха случай да му внушат, че положението му е жалко. Въпреки това Яросмит идваше редовно. Следобед подир следобед; седеше срещу тях като глухоням и си тръгваше едва когато в стаята нахлуеше мрак, като на вратата се сбогуваше с безупречен поклон. Докато прекосяваше градината, още чуваше техния смях. Но въпреки всичко идваше отново, следобед подир следобед... Докато играта с него стана досадна и повече не го приемаха.

Напразно се опита да поеме предишния си живот. Но това се оказа невъзможно; кръговете, които някога го бяха хвалили и търпели, сега го посрещаха с оскърбително безразличие, а самият той бе неспособен повече от всякога да се държи добре.

Така той извърши най-умното, което можеше да му се препоръча и което баща му с благо снизхождение одобри: тръгна да пътува. Пращаше картички от Сан Франциско, Пекин, Сингапур и Делхи. Изгледите с разлюлени палми, с пагоди и оризови полета. Чувстваше се добре. Докато внезапно новините замлъкнаха.

Казват, че в Аден бил станал жертва на епидемия. Но никой не знае нищо повече. А може би просто е починал от настинка при течение. Понеже имаше голяма склонност към простуди.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.